

Buskfuru/bergfuru *Pinus mugo mugo*/*Pinus mugo uncinata*

Fremmed art

faktaark

Nøysomhet, le mot vind og vær og kilde til varme er mye av forklaringen på hvorfor det knapt finnes en kommune i Norge som ikke har bergfuru og buskfuru.

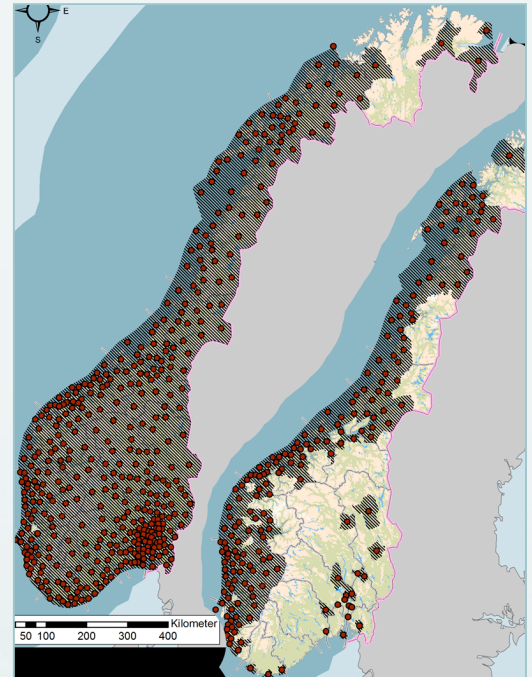
Status

Bergfuru (*Pinus mugo uncinata*):

Risikovurdering 2012: lav risiko (LO)

Buskfuru (*Pinus mugo mugo*):

Risikovurdering 2012: svært høy risiko (SE)

Oversikt over kommuner der busk (til venstre)- og bergfuru (til høyre) forekommer. Hele kommunearealet er skravert ved observasjon, og det er ingen sammenheng mellom skravert areal og mengde.

Kjennetegn

Buskfuru er gjerne en flerstammet busk eller et lite tre som opptrer med stor formrikdom, men som sjelden blir mer enn 10 m høyt. Konglene er symmetriske. Bergfuru kan bli et middels stort tre, opp til 20 m høyt, og har tydelige skjeve (ulikesidet) kongler. Generelt er kortskuddene på busk- og bergfuru er mer tettstilte enn hos vanlig furu, og kan sitte på i 5 år eller mer. På knippene sitter en kraftig slire som er mørkere og lengre enn hos vanlig furu. Nålene er mørkegrønne. Forgreining (langskudd) er generelt mer sparsom hos busk- og bergfuru enn vanlig furu, slik at disse treslagene fremstår som mer glisne. Den eldre barken hos buskfuru og bergfuru er svartgrå og etter hvert dannes det en tynn skorpebark.

Utbredelse

Buskfuru og bergfuru er naturlig utbredt i fjellområdene i Sør- og Mellom-Europa, fra Pyreneene i vest via Alpene til Karpatene i øst. Tette bestander finnes særlig over skoggrensen (1700 – 2500 moh.), men enkeltindivider av buskfuru kan nå minst 2700 moh. I Norge ble buskfuru første gang innført til Jæren på 1860-tallet, mens bergfuru kom tiåret etter. De ble etter hvert mye benyttet i hager og le-plantinger, noe også i skogbruket, som forkultur. I Sør-Norge er buskfuru plantet opp til 1000 moh. Samlet areal for artene her til lands antas å være ca 60 000 da - spredt over hele landet, men med tyngdepunkt i kyststrøkene

Biologi

Artene er meget nøysomme og kan vokse godt på både skinn og fattig mark, flygesand og myr, selv på vindutsatte steder. Lyskravet er stort og rotsystemet flatt. Formering skjer ved frø, fra 5-10 års alder. Naturlig hybridisering mellom busk- og bergfuru forekommer der utbredelsen overlapper. Hybridisering mellom bergfuru og vanlig furu (*P. sylvestris*) er også beskrevet. Den alpine utbredelsen i Mellom-Europa og god etablering og vekst i store deler av Norge reflekterer et lavt temperaturkrav for vekst og formering. Både busk- og bergfuru kan angripes av rotråte og andre soppsykdommer, og buskfuru er utsatt for skader av snø. Begge beites av hjortedyr.

Naturlig gjenvekst, særlig av buskfuru, indikerer at artene kan spre seg i lyngheier og i kystnære landskap. Stort lyskrav og buskformet vekst gjør imidlertid at artene har begrensede muligheter for å konkurrere i etablert skog. Bergfuru har under våre forhold dårligere frøproduksjon og synes derfor å ha mindre spredningsevne. I hovedsak knytter interessen for treslagene seg til le- og vernebelter samt til pryd i hager og

Bergfuru ble innført til Norge på 1800-tallet og siden blitt vanlig over store deler av landet.

parkanlegg. I kyststrøkene har de hatt betydning som brennved, og bergfuru har i tillegg et visst potensial som sagtømmer.

Bestandsstatus

Busk- og bergfuru er vanlige innslag i hager og urbane beplantninger og er siden introduksjonen etablert over det meste av landet. Vanligst er de langs kysten hvor de har en viss evne til å spre seg i lyngheiene. Spredningsevnen i skog derimot er mer begrenset, særlig for bergfuru.

Referanser

Børset, O. 1985. Skogskjøtsel. Skogøkologi. Landbruksforlaget, Oslo.

Slavov, S.T. og Zhelev, P. 2004. Allozyme variation, differentiation, and inbreeding in populations of *Pinus mugo* in Bulgaria. Canadian Journal of Forest Research 34: 2611-2617.

Lid, J. og Lid, D.T. 1998. Norsk flora. Det norske samlaget, Oslo.

Øyen, B.H. 1999. Buskfuru og bergfuru – en historie fra kystskogbruket i Norge. Blyttia 57: 162-170.